

Redningsaksjonen på Gurihus

NORDSINNI: Alle som setter sin fot her, blir satt i sving, smiler Bodil Ulimoen.

Tekst og foto:
Inger Christine Arstad

Kvinnelivet på bruket Gurihus i Nordsinni i Nordre Land kommune er preget av ryddesag og redskap man ellers forbinder med grove mannshender. Tunet med seks små tømmerbygninger og gravvoller med terrasser av steinmur står i dag som et sjeldent minne over tungt arbeid og små kår. Og fortsatt når ikke tv-signalene opp hit.

– Hus er som folk. De kommer helt ut av balanse om de ikke blir tatt vare på, smiler Bodil Ulimoen (50). Til daglig jobber hun som fysioterapeut på Lillehammer. Høsten 2002 startet redningsaksjonen for småbruket formødrene hadde skapt.

– Jeg kunne ikke selge Gurihus. Familien på morssiden har vært bosatt her siden 1865. For over hundre år siden bygde oldemor opp stedet slik vi ser det i dag, bestemor ble husmor her 12 år gammel og mor kjøpte stedet for å holde det i slekta, forklarer Ulimoen.

Tømmer og kratt

En gammel enslig onkel drev fram til mora til Bodil tok over bruket på slutten av 90-tallet. Da hadde bruket stått nærmest urørt i flere tiår. Mora gjorde viktige ting for å bevare garden. Hun spikret blant annet på plass bølgeblikkakene, la inn vann og laget bad. Hun ville ha besøk av barn og barnebarn.

– Jeg lærte meg å bruke motor- og ryddingssag. Jeg måtte det, forklarer Bodil.

Hun startet redningsaksjonen av Gurihus med tømmerhogst. Det vokste skog tett innpå huset og ute på beiter og jorder. Mor og datter fjernet tennung og kratt for å gi luft til husveggen. Men til tross for fire lange barselpermisjonjer, ferier, helger og hjelp fra familie og neste generasjon, ble en helhellig bevaring av bygningene, åker og eng på Gurihus uoverkommelig. Ved overtakelsen i 2002 hadde fjøstaket falt ned og lå i 50 graders vinkel ned på halv- og helråttent tømmer og reisverk. I badstua (kornørke) var stokkene kvite av råte. Tak måtte tettes og tømmerstokker skiftes ut.

Unikt gardsmiljø

– For meg ble det viktigste å bestemme seg for å ta vare på Gurihus. Som eier er man jo nødt til å være handlingskraftig, sier Ulimoen. Hun begynte prosessen gjennom å diskutere med slekt og venner for å få hjelp. Vendepunktet var fagpersoner fra museumsmiljøet som ville løfte Gurihus inn i museets bygningsvernprosjekt.

– De fikk meg til å få et bredere perspektiv på Gurihus. I tillegg til at dette er plassen jeg og slekta mi hører til, så jeg nå det sjeldne og unike gardsmiljøet som var bevart på en så liten plass.

Valg skulle tas og det ble viktig å bestemme seg – fort! Den

WWW.KJÆRRINGRÅD.INFO

- Hvem skal definere hvordan vi viderefører kulturarven?
- Kvinners arbeid, tradisjon, kultur og funksjonalitet formidles i tun og landskap, hus og håndverk. «Kjærringråd» er et nettverk for alle kvinner over hele landet med interesse og erfaring fra bygningsvern, både i egne hjem, på arbeidsplassen og i offentlige omgivelser.
- Nettverket skal gi kompetanse og relasjonsbygging.
- Nettverket ble etablert i mai, 2008 og nå er nesten 50 kvinner medlemmer. Nettverket
- «Kjærringråd» har temakvelder, fagekursjoner, lokale prosjekter og nettverkspost. Gjennom å delta knytter du viktige kontakter for inspirasjon, samarbeid og utvikling!
- Bruk nettstedet www.kjaerringraad.info. Her har vi samlet linker til inspirasjon og nytte. Både for å beholde egne drømmer – eller for å tro på realisering av ditt eget prosjekt.
- Gjennom artikkelserien vil Oppland Arbeiderblad presentere lokale kvinner som har bidratt til både stedsutvikling og bevaring gjennom sitt bygningsvern.

Adresse:

Kjærringråd
Kvinnovasjon, Landsbyen næringshage
Jevnakerveien 3, 2870 Dokka
Tlf. 61 11 83 33 E-post: post@kjaerringraad.info
■ Dette er den andre artikkelen i serien Kjærringråd. Den første sto fredag 11. november og omhandlet Liv Majer.

REDNINGSAKSJON: Stolper er satt opp mot bjelkene i fjøstaket, slik at bygningen ikke siger sammen.

HON: Gammel hon over nyinnfellede tømmerstokker. Så lite som mulig er endret på Gurihus.

bærende konstruksjonen i husene ble første prioritet. Stolper ble stemplet under bærebjelkene og fjøset reiste seg igjen. Videre forfall var forebygget. Husene var klare til neste restaureringsfase og lokale snekkere var entusiastiske. Selv om Bodil følte seg som kjerringa mot strømmen, kom bygningsvernradgiverne inn og ga henne mot til å søke økonomisk støtte. Fylkesmannen og Nordre Land kommune innvilget tilskudd fra midlene som skal brukes til fredede og verneverdige bygninger landbruket. Summen dekket ca. en tredel av kostnadene.

Vakker låvebru

Med midler og fagfolk kom også restriksjoner om at bevaringen av bygningen måtte skje med opprinnelig teknikk, utførelse og materialbruk. Bodil kan ikke gjøre endringer på 10 år – for eksempel henge opp takrenner, der det opprinnelig manglet. Gurihus skulle ikke være et museum, men samtidig er tunet sjeldent.

– Når man får slike midler må de faglige vurderingene noen ganger gå foran de personlige meningene. Man må sette seg og sitt inn i en større sammenheng, sier Ulimoen. Inngangspartiet på hovedbygningen er den eneste

VAKKERT SLIT: Låvebrua i den bratte bakken står som et symbol på kreftene som er lagt ned på Gurihus. Legg merke til den vakre steinen i midten.

endringen Bodil selv har stått for.

– Det var så nakent foran huset. Nå er det benkene på trappa vi bruker vakre sommerkvelder, forteller hun. Driftbygning med fjøs, stall og låve avslutter tunet ned mot beiten. Bak låven står badstua (kornørke), nå garasje for traktor og sportsbod. På inntunet, neste platå opp, står vedskålen. Og i skråningen ovenfor, omkranset av steingjerder, står stabbur og «Gamlestuggua», som i tillegg til å huse kårbolig tidligere var gardens smie. Mot skogen er et steinlagt oppkomme av vann til dyra på beitet.

– Jeg er spesielt glad i låvebrua. Steinsettingen er så gjennomtenkt. Se hvordan de har plassert den vakre steinen i midten, peker en engasjert omviser.

Kvinnespør

Byggeskikk er også se hvordan livet i husene var, hvordan de ble bebodd og brukt. Dette har Bodil vært opptatt av. Kvinnelivet har mange spor på Gurihus. Oppe på soverommet i den hvite hovedbygningen ble både mor, mormor og oldemor født. I «Gamlestua» har Bodil hengt opp tantes vedte teppe av plantefarget garn. Over divanen ligger et hekleteppet laget av bestemor, moren broderte duken på kjøkkenbordet og selv har Bodil

TEKSTIL: I Gamlestugua har Bodil Ulimoen innredet med duker og tepper laget av alle kvinnene som har bodd på småbruket.

skapt den blå duken på veven som alltid har stått her på Gurihus.

Ros og venner

Foreløpig er familien fritatt for boplikt. Men når barna blir store og Bodil nærmer seg pensjonistalderen håper hun å kunne ha Gurihus som hjem.

– Hele familien er kjempeglade i stedet. Vi er her mye, understreker Bodil som forteller om gode tilbakemeldinger fra de andre i slekta. Flere har kommet med ting som har tilhørt stedet her, for eksempel redskap og servise. Det er karameller å suge på for å løfte prosjektet.

Støtten har betydning mye for Ulimoen. Håndverkene som var med på redningsaksjonen av Gurihus er også blitt gode venner.

– Alle som setter sin fot her blir fortsatt satt i sving, smiler Bodil. Å holde beiter og enga mellom husene åpen er fortsatt en av utfordringene på Gurihus.

– Det er en balansegang hvor mye neste generasjon skal hjelpe til med bevaringen, innrømmer Ulimoen. Belønningen er en fotballbane ved fjøset, kunnskap og arbeids glede. De to eldste barna er utdannet agronom og tømmer og viser stor interesse for å være på Gurihus og delta i arbeidet. Og etter 20 år med stillhet har Bodil sørget for at det nå høres både bjelleklang og breking ute på beiten.

– Jo eldre jeg blir jo mer heme følger jeg meg hjemme her, forklarer Bodil og ser utover den skogkledde lia bak låven.

Gurihus

- har litt over 20 mål dyrket mark i tillegg til 150 mål skog
- Det er et sted hvor ekkoet når langt når det er stille og fint vær, med beliggenhet ca. 500 meter over havet, under en bergknaus
- Garden er siste rest av en større grennd som også hadde egen grendeskole
- Kulturlandskapet her har røtter tilbake til 1600-tallet
- I dag er brukene fraflyttet og driften opphørt
- Området regnes ikke lenger som egnet for landbruksdrift
- Men samtidig er plassen lun og god. Her dyrkes det plommer, epler og korn og grønnsaker.

GURIHUS: Husene står slik de var plassert for over 100 år siden.

Bodil Ulimoen (50)

- Fysioterapeut og småbruker på Gurihus
- Bosatt på Lillehammer
- Fire barn

GAMLESTUA: Den gamle smia fungerte som kårbygning for mormor.

Kjærringråd

- For å få mot, snakk med folk som har kunnskap.
- For å ta beslutninger, sett deg selv et mål og tro på det. De blir dør mot et mer omfattende mål.
- Det er mye arbeid. Husk å prioritere andre ting i livet ditt også.
- Arbeidet på et slikt sted er evigvarende. Men sjauene går over

Vernepris

Fortidsminneforeningen er den ledende frivillige organisasjonen i det norske kulturminnevernet. Foreningen kjemper for at verdifulle kulturminner og kulturmiljøer skal bli tatt vare på for ettertida. På nettstedet www.fortidsminneforeningen.no finnes mye informasjon om kulturminnevern.

Gårdsanlegget Gurihus ble tildelt verneprisen i 2007 av Fortidsminneforeningen i Oppland. I begynnelsen heter det: «Gurihus har bevart all bebyggelse fra tidligere drift og stedet blir derfor vurdert til spesielt bevaringsverdige. Kulturlandskapet rundt har de samme kvalitetene. Slåtteeingene i landskapet regnes som spesielt bevaringsverdige med hensyn til biologisk mangfold. Da nåværende eier tok over i 2002 var tilstanden på bygningene preget av til dels sterkt forfall. Samtlige bygninger hadde ulike behov for vedlikehold og reparasjoner, og kulturlandskapet rundt var i ferd med å gro igjen. Store kostnader til dette gjorde også valget vanskelig for hva som videre skulle skje med Gurihus. Bodil Ulimoen tok en vanskelig avgjørelse i rett tid for den videre skjebne til gården Gurihus, nemlig at stedet skulle bevares og forvaltes for framtidig slekt og med respekt for hvorledes tidligere generasjoner hadde preget stedet. Verneprisen består av en diplom og en plakett som vil bli overrakt eieren.»